

Implemented by:

GODIŠNJE ISTRAŽIVANJE STAVOVA PRIVREDE O SIVOJ EKONOMIJI

Januar 2019

Metodološke napomene

REALIZACIJA: ISTRAŽIVANJE JE SPROVEDENO U PERIODU OD 18.12.2018. DO 24.01.2019. GODINE

CILJNA POPULACIJA: PREDUZEĆA NA TERITORIJI SRBIJE

UZORAČKI OKVIR: LISTA SVIH POSLOVNIH ENTITETA (PREDUZEĆA I PREDUZETNIKA) KOJI SU REGISTROVANI U AGENCIJI ZA PRIVREDNE REGISTRE (2017)

VELIČINA UZORKA: 252 PREDUZEĆA

TIP UZORKA: KVOTNI, STRATIFIKOVANI, REPREZENTATIVAN ZA DOMEN PREDUZEĆA REGISTROVANIH U SRBIJI

STRATIFIKACIJA: PREMA REGIONU, DELATNOSTI I VELIČINI POSLOVNIH ENTITETA

TIP ISTRAŽIVANJA: TELEFONSKA ANKETA (CATI)

TRAJANJE UPITNIKA: PRIBLIŽNO 20 MINUTA

USLOVI POSLOVANJA U SRBIJI

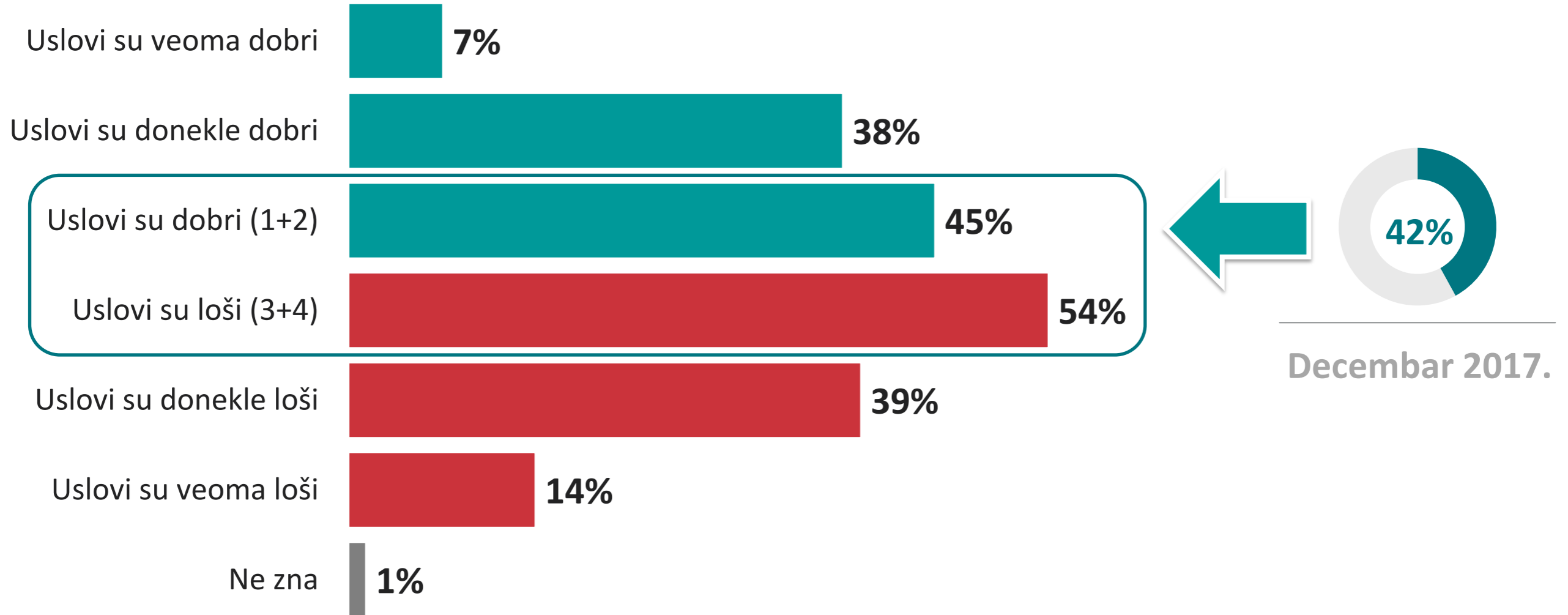

Ipsos Strategic Marketing

USLOVI POSLOVANJA U SRBIJI

Mišljenja su podeljena po pitanju trenutnih uslova poslovanja. Dok malo manje od polovine ističe da su uslovi dobri, više od polovine ističe da su trenutni uslovi loši.

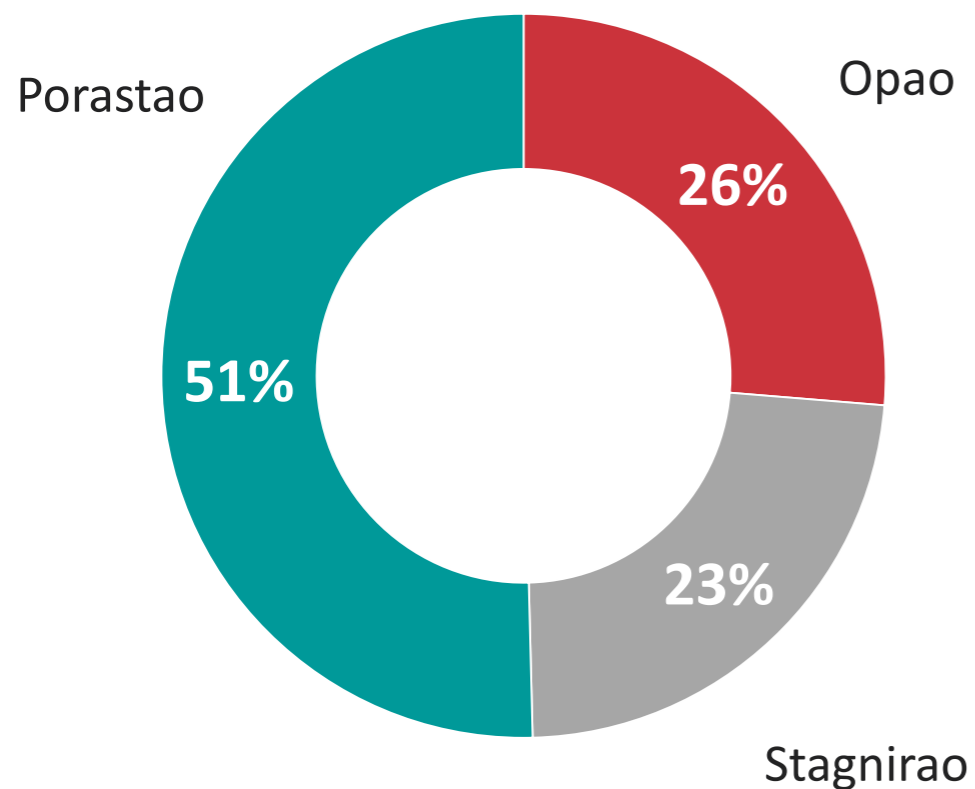
Baza: Ukupna ciljna populacija

Kako biste ocenili opšte uslove poslovanja u Srbiji?

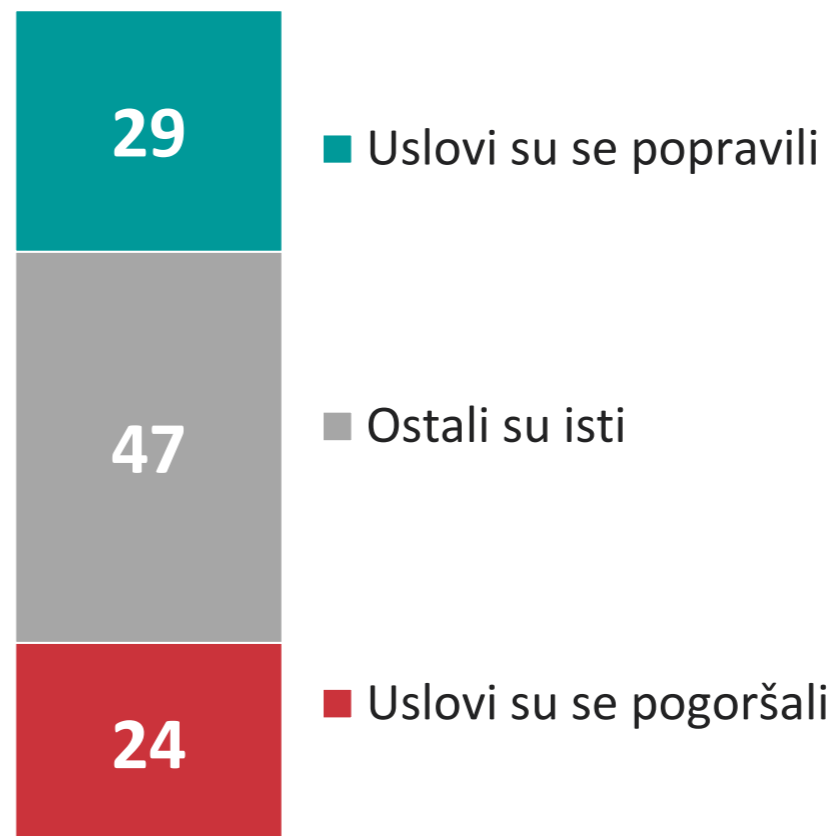
USLOVI POSLOVANJA U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU

Polovina privrednika navodi da su u 2018. ostvarili veće prihode nego prethodne godine. Dvostruko više privrednika nego 2017. ističe da su se uslovi poslovanja popravili u prethodnih godinu dana (3 od 10), polovina smatra da nije bilo promene, a četvrtina da su se uslovi pokvarili

PRIHOD

USLOVI POSLOVANJA

U decembru 2017. godine znato manji procenat privrednika je navodio da su se uslovi popravili (14%)

U poređenju sa 2017. godinom, da li je ukupan prihod od prodaje roba i usluga koju je Vaše preduzeće ostvarilo u 2018. godini...

Da li su se uslovi poslovanja u Srbiji popravili, pogoršali ili ostali isti u poslednjih godinu dana?

Baza: Ukupna ciljna populacija

NAJVEĆI NAPREDAK U PRETHODNOJ GODINI

Uvođenje e-uprave i e-poslovanja se i dalje navodi kao oblast u kojoj je postignut najveći napredak u prethodnoj godini. Generalno, manji procenat privrednika navodi da je postignut napredak u navedenim oblastima u poređenju sa 2017. godinom, a najveći pad je zabeležen kod Doing businessa

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

U kojoj od sledećih navedenih oblasti je postignut najveći napredak u prethodnoj godini?

OBIM SIVE EKONOMIJE, UZROCI I POSLEDICE

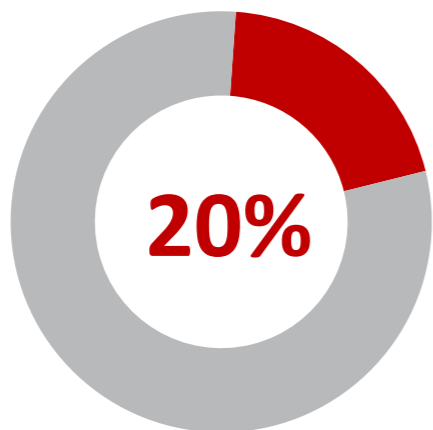

Ipsos Strategic Marketing

OBIM SIVE EKONOMIJE U PRETHODNIH GODINU DANA

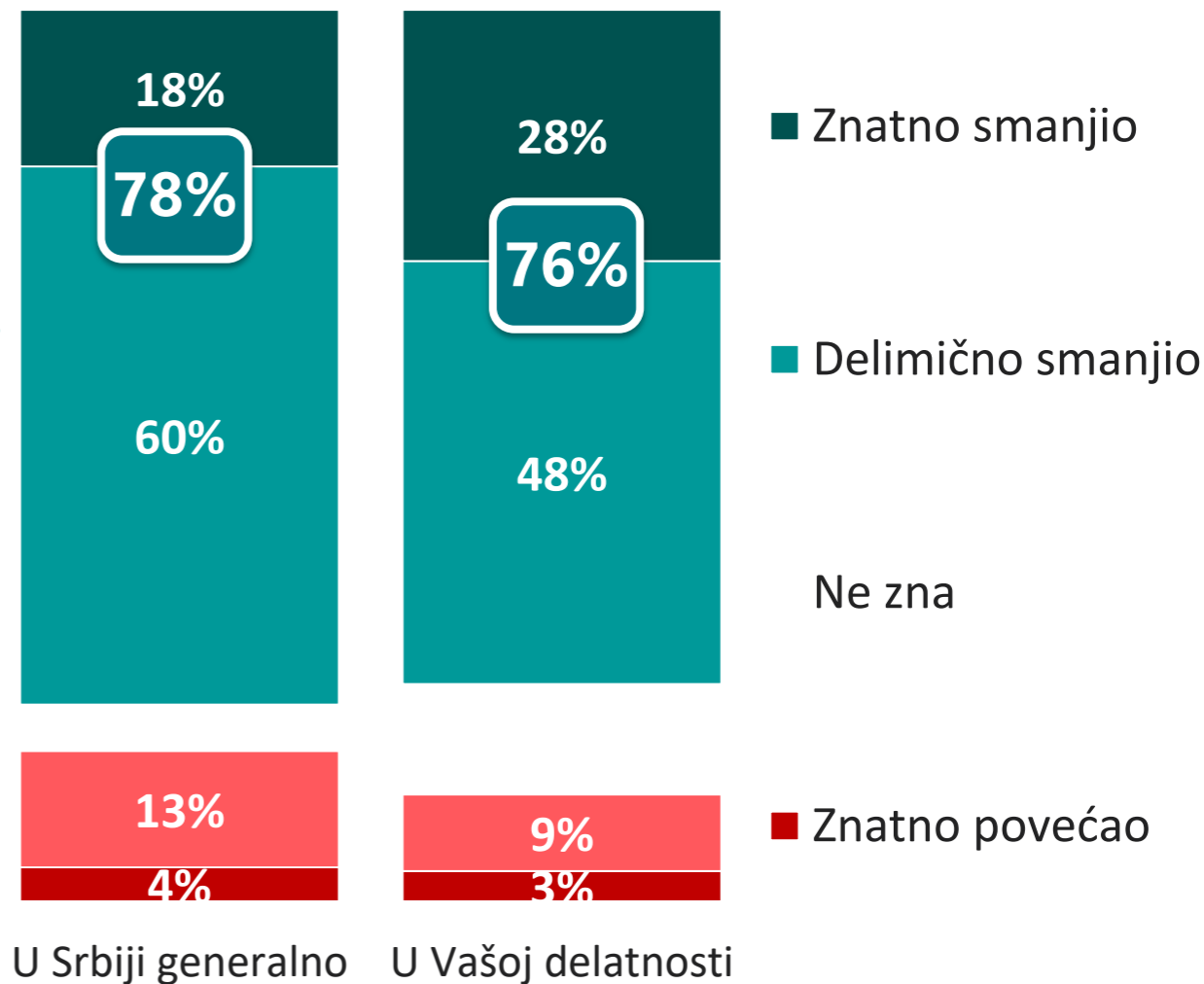
Po oceni privrede, svaka peta firma posluje u sivoj zoni. Preko tri četvtine privrednika veruje da se obim sive ekonomije smanjio u prethodnih godinu dana, kako u sopstvenoj delatosti tako i u Srbiji generalno, što predstavlja znatno viši procenat u odnosu na decembar 2017. godine (68%).

PROCENAT FIRMI KOJE POSLUJU U SIVOJ ZONI –
PROCENA ZA SOPSTVENU DELATNOST

**U proseku su privrednici u januaru 2017.
godine isticali da oko 29% firmi u
njihovoj delatnosti posluje u sivoj zoni**

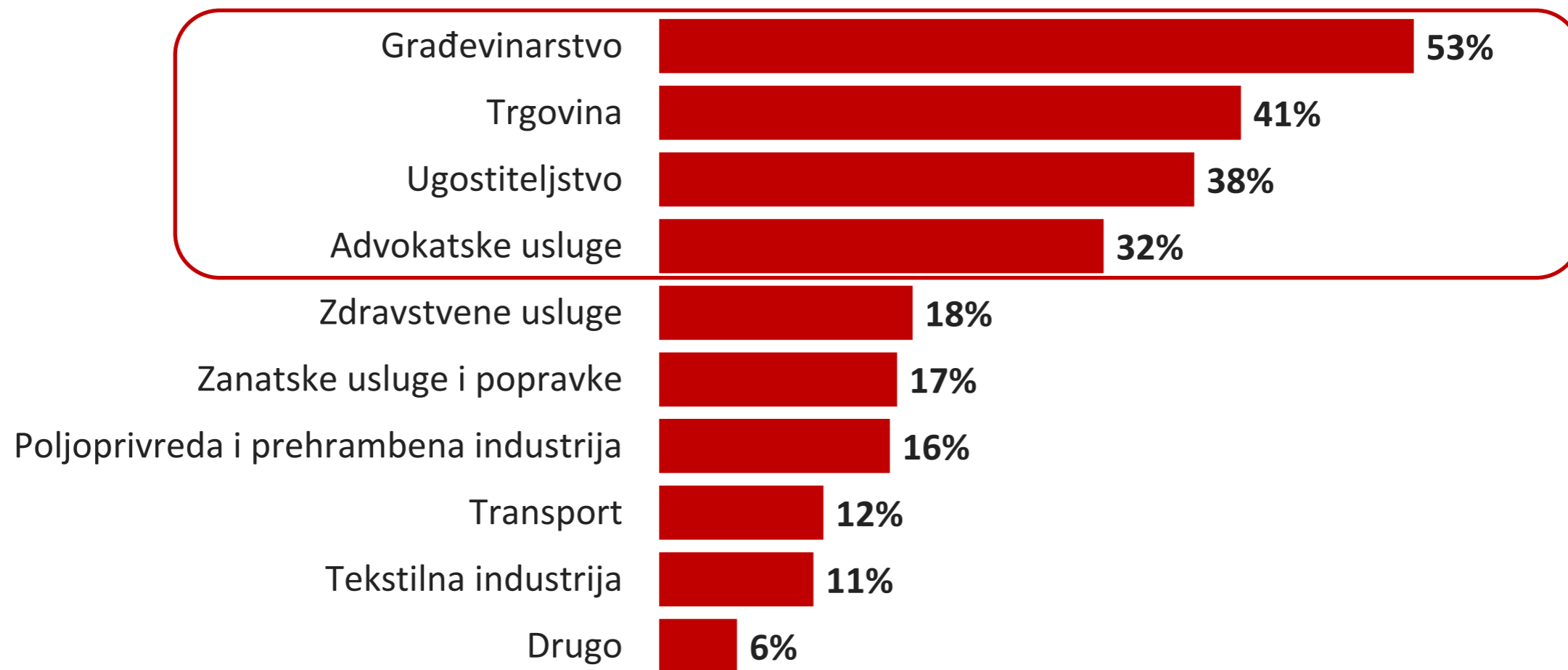
68%
Decembar 2017.

SEKTORI U KOJIMA JE SIVA EKONOMIJA NAZASTUPLJENIJA

Građevinarstvo se ističe kao oblast u kojoj je siva ekonomija najzastupljenija, što navodi svaki drugi privrednik. Siva ekonomija je u većoj meri zastupljena i u trgovini, ugostiteljstvu, kao i u advokatskim uslugama.

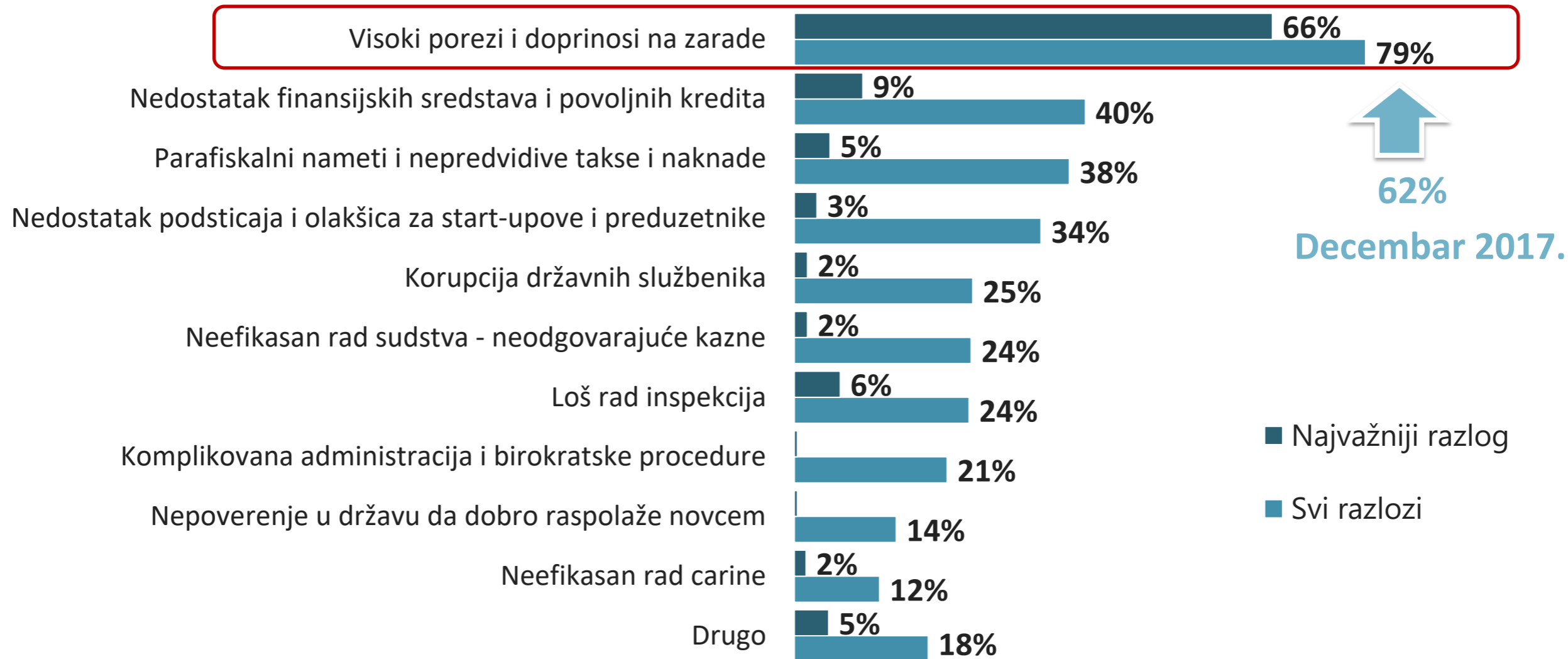

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

U kojim sektorima je, po Vašem mišljenju, siva ekonomija nazastupljenija?

GLAVNI UZROCI SIVE EKONOMIJE

Visoki porezi i doprinosi na zarade se ističu u prvi plan kao glavni uzrok sive ekonomije i to u znatno većoj meri u poređenju sa decembrom 2017. godine. Prva tri razloga su vezana za finansije.

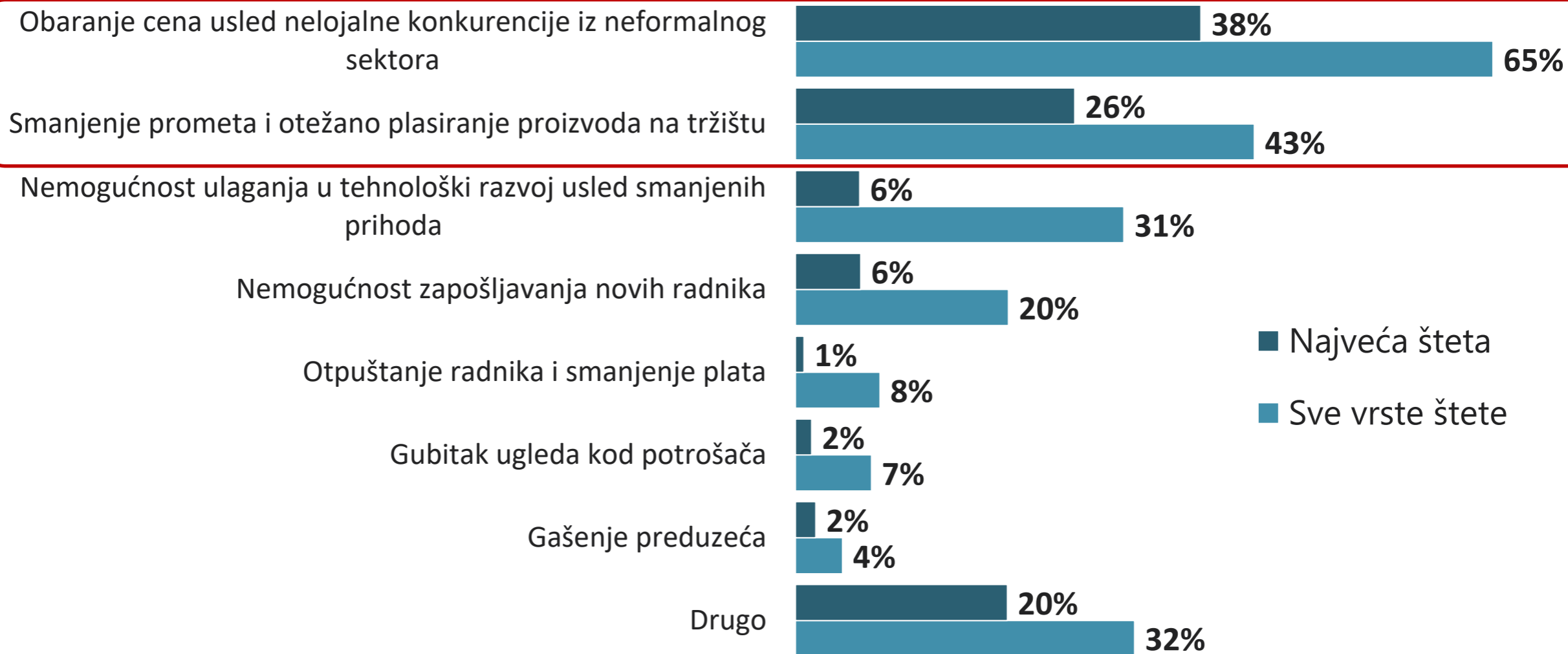

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Šta su glavni uzroci sive ekonomije?

VRSTE ŠTETE ZBOG POSLOVANJA KONKURENATA U SIVOJ ZONI

Najveću štetu usled poslovanja konkurenata u sivoj zoni predstavlja obaranje cena usled nelojalne konkurencije, a u znatno manjoj meri i smanjenje prometa i otežano plasiranje proizvoda na tržištu. U decembru 2017. godine situacija je bila obrnuta.

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Koje vrste štete je Vaše preduzeće imalo zbog poslovanja konkurenata u sivoj zoni?

OBLICI SIVE EKONOMIJE

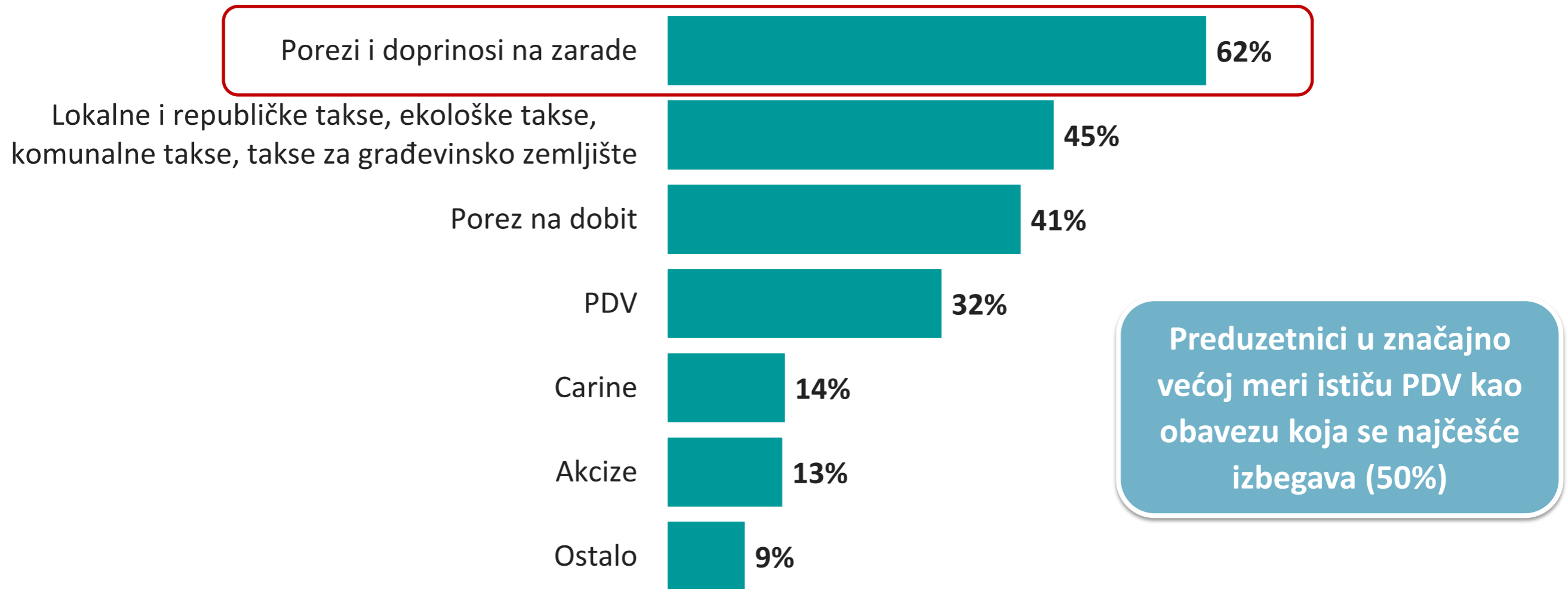

Ipsos Strategic Marketing

OBAVEZE I TROŠKOVI KOJI SE NAJČEŠĆE IZBEGAVAJU U SRBIJI

U skladu sa nalazom da se visoki porezi i doprinosi na zarade prepoznaju kao glavni uzrok sive ekonomije ističu se i kao obaveze koje se najčešće izbegavaju.

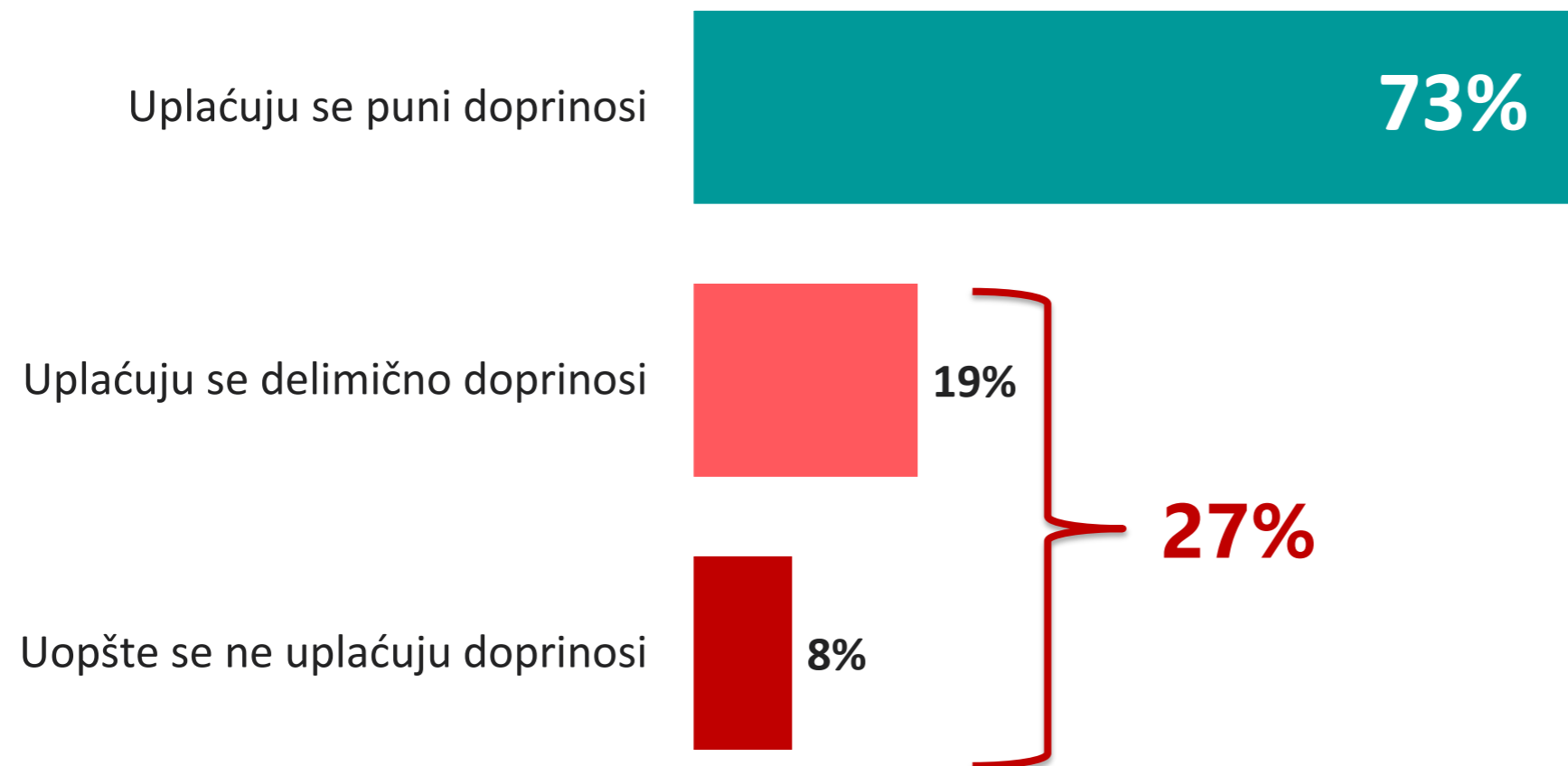

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Na osnovu Vašeg iskustva, odaberite tri obaveze ili troška za koje verujete da se najčešće izbegavaju u Srbiji.

UPLATA POREZA I DOPRINOSA NA ZARADE ZAPOSLENIH

Dok gotovo svi ističu da svojim zaposlenima uplaćuju pune doprinose, preko četvrtine privrednika ističe da se u njihovoj delatnosti zaposlenima doprinosi isplaćuju delimično ili im se uopšte ne uplaćuju.

Privrednici iz Vojvodine znatno češće navode da se uplaćuju puni doprinosi, dok privrednici iz Beograda u većoj meri navode da se doprinosi uplaćuju delimično

Baza: Ukupna ciljna populacija

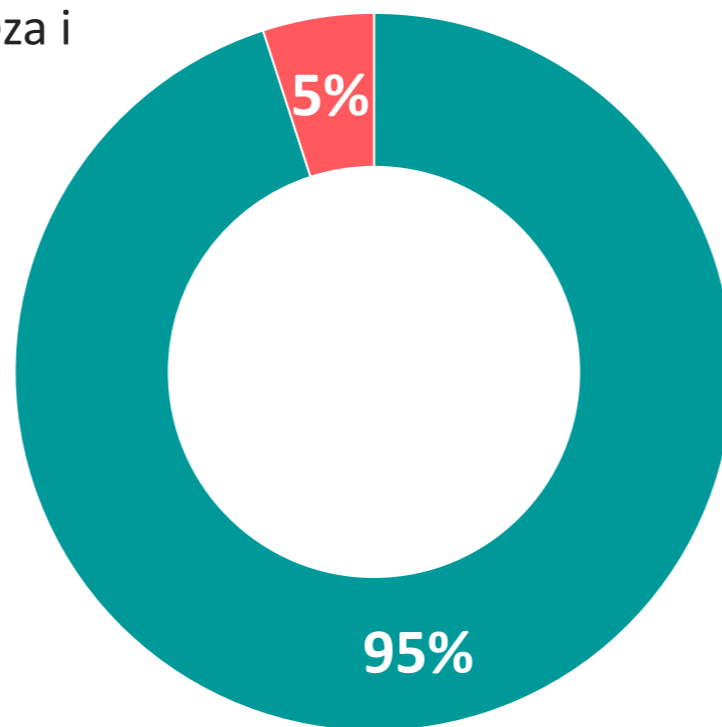
Po Vašoj proceni, od ukupnog broja zaposlenih koji su angažovani u istoj delatnosti kojom se vaše preduzeće bavi, kom procentu zaposlenih se uplaćuju puni doprinosi na plate, za koliko se uplaćuju samo delimično doprinosi na plate, a za koliko se uopšte ne uplaćuju doprinosi?

UPLATA POREZA I DOPRINOSA NA ZARADE ZAPOSLENIH

Svega 5% privrednika priznaje da ima manjih ili većih poteškoća sa uplatom pripadajućih poreza i doprinosa na zarade zaposlenih

Postoje poteškoće/
zaostaje se sa
uplatama poreza i
doprinosa

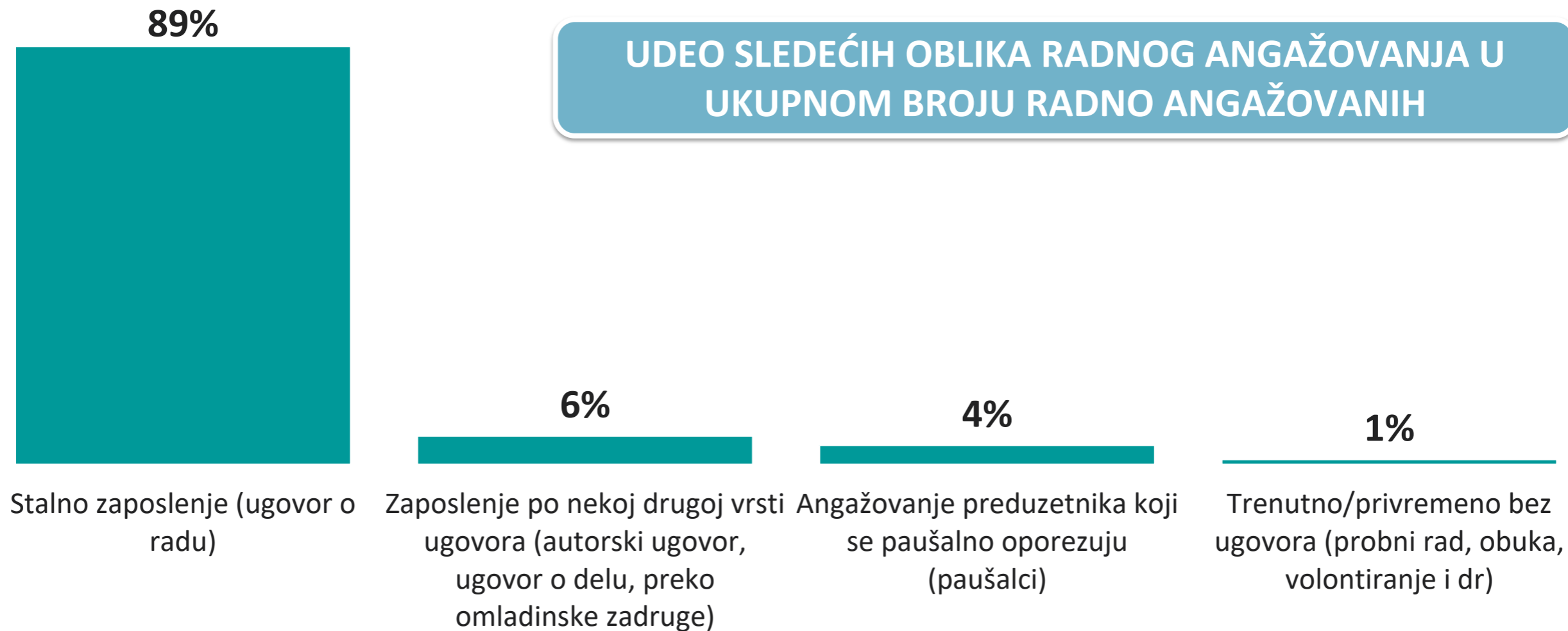
Uplaćuju poreze i
doprinose na vreme

Baza: Ukupna ciljna populacija

Koji od sledećih odgovora najbolje odlikava dinamiku uplate pripadajućih poreza i doprinosa na zarade zaposlenih u vašem preduzeću?

OBLICI RADNOG ANGAŽOVANJA

Privrednici navode da najveći broj zaposelnih angažuju preko ugovora o radu, a spremni su da priznaju da u njihovom preduzeću samo 1% radi bez ugovora.

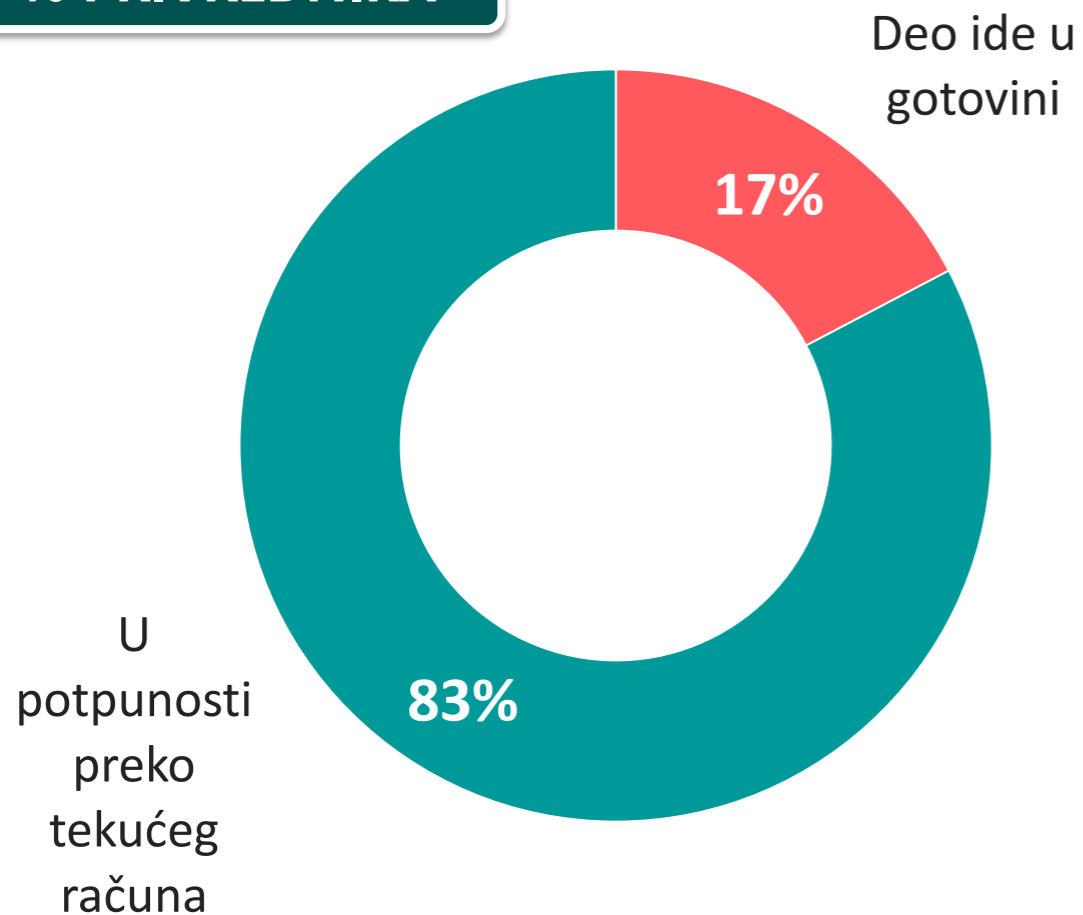
Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li su sledeći oblici radnog angažovanja prisutni u Vašem preduzeću?

GOTOVINSKA PLAĆANJA

Manje od petine privrednika ističe da se deo transakcija vrši u gotovini. Učešće gotovinskog plaćanja u odnosu na ukupna plaćanja iznosi oko 12%

% PRIVREDNIKA

Učešće gotovinskog plaćanja u odnosu na ukupna plaćanja iznosi u proseku oko 12%

Identičan procenat privrednika koji navode da se transakcije u potpunosti vrše preko tekućeg računa je registrovan u decembru 2017.

Baza: Ukupna ciljna populacija

*U Srbiji nije neuobičajena praksa da se deo transakcija vrši gotovinom. Da li sva plaćanja vršite preko tekućeg računa ili postoji neki deo koji plaćate u gotovini?
Koliko je učešće gotovinskog plaćanja u odnosu na ukupna plaćanja?*

INSPEKCIJSKI NADZOR, KAZNE I PODSTICAJI

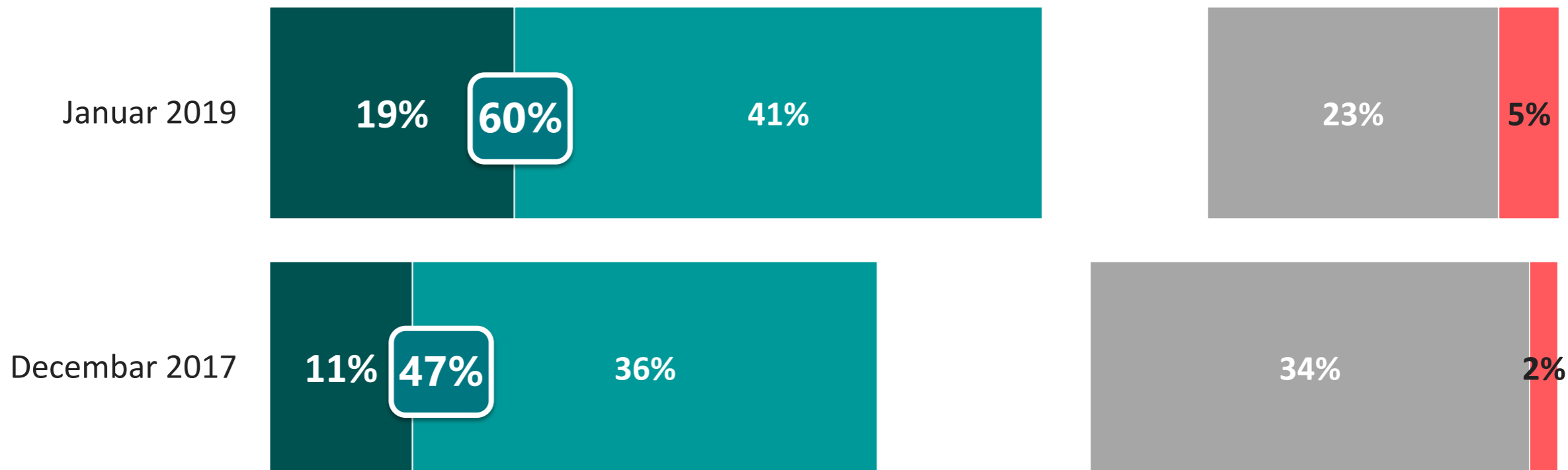
Ipsos Strategic Marketing

NOVI ZAKON O INSPEKCIJSKOM NADZORU I OTKRIVANJE NEREGISTROVANIH FIRMI

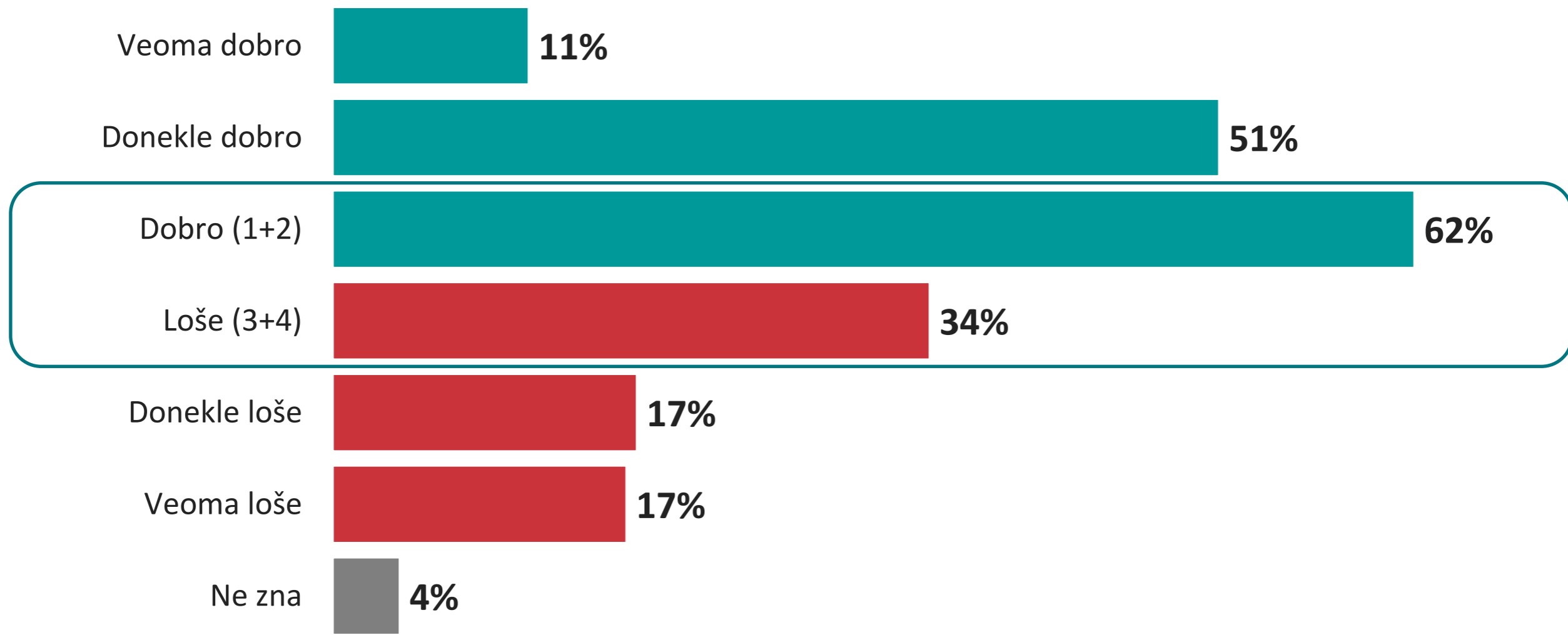
Svaki peti privrednik navodi da je sa novim Zakonom o inspekcijskom nadzoru poboljšano otkrivanje neregistrovanih firmi, što je znatno više u odnosu na decembar 2017. godine.

■ Znatno je poboljšano   ■ Delimično je poboljšano   ■ Ne zna   ■ Nema promene   ■ Gore je nego ranije

EFIKASNOST POSTOJEĆEG SISTEMA KAŽNJAVANJA

Skoro dve trećine privrednika dobro ocenjuje efikasnost postojećeg sistema kažnjavanja, dok sa druge strane trećina ističe da nije efikasan.

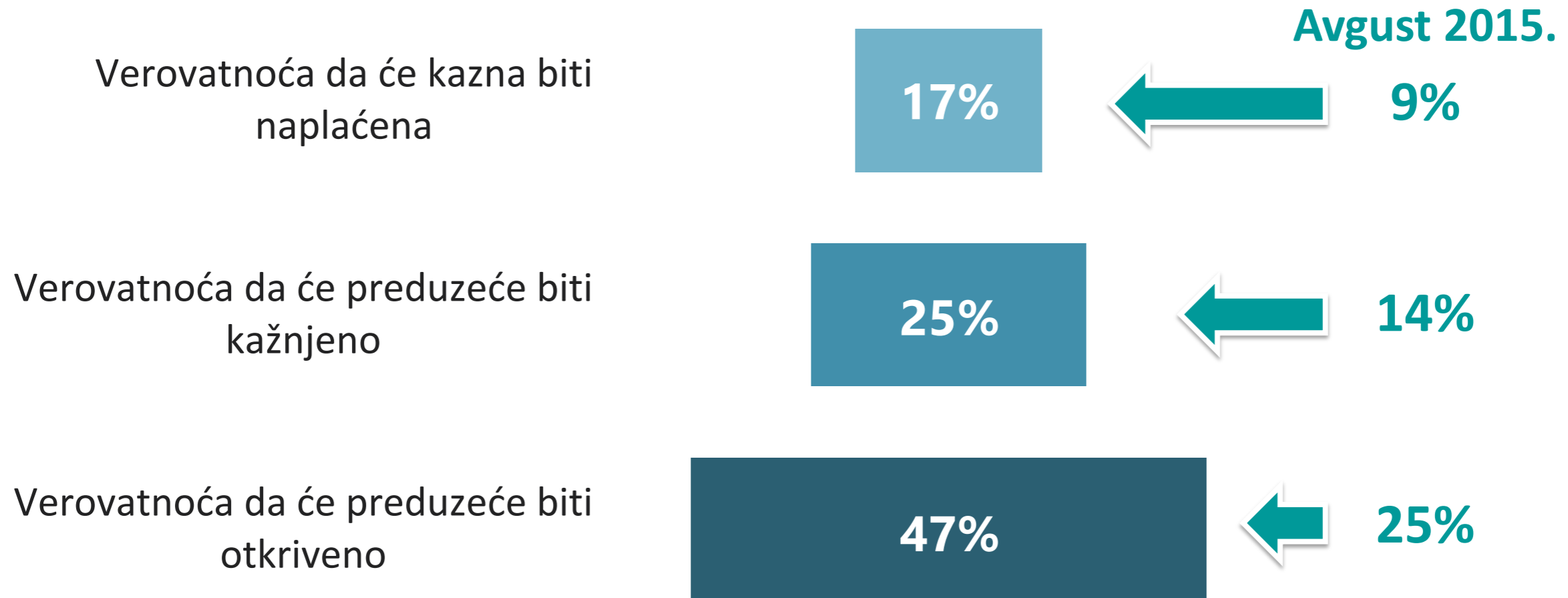
Baza: Ukupna ciljna populacija

Generalno posmatrano, kako bi ocenili efikasnost postojećeg sistema kažnjavanja?

OTKRIVANJE I KAŽNJAVANJE FIRMI KOJE NEFORMALNO POSLUJU

Svaki drugi privrednik veruje da će preduzeće koje neformalno posluje biti otkriveno, svaki četvrti da će otkriveno preduzeće biti kažnjeno, a manje od petine veruje da će ta kazna biti naplaćena.

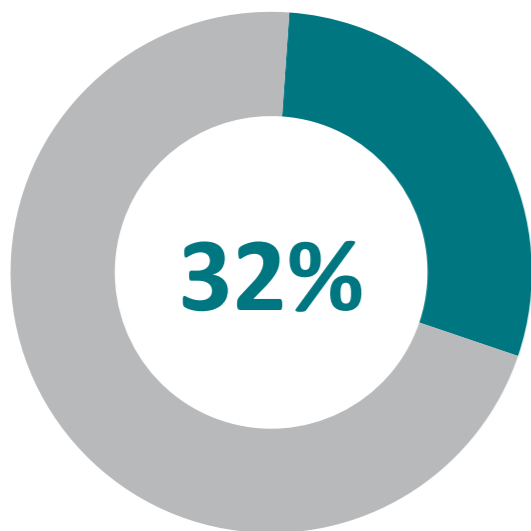

Ocenite verovatnoću da će preduzeće koje neformalno posluje biti otkriveno? / Ako bude otkriveno, šta mislite koja je verovatnoća da će preduzeće tj. direktor/preduzetnik biti kažnjen? / Ako se odredi kazna, šta mislite koliko je verovatno da će ta kazna biti i plaćena?

Baza: Ukupna ciljna populacija

PRIJAVLJIVANJE FIRMI KOJE POSLUJU U U SIVOJ ZONI

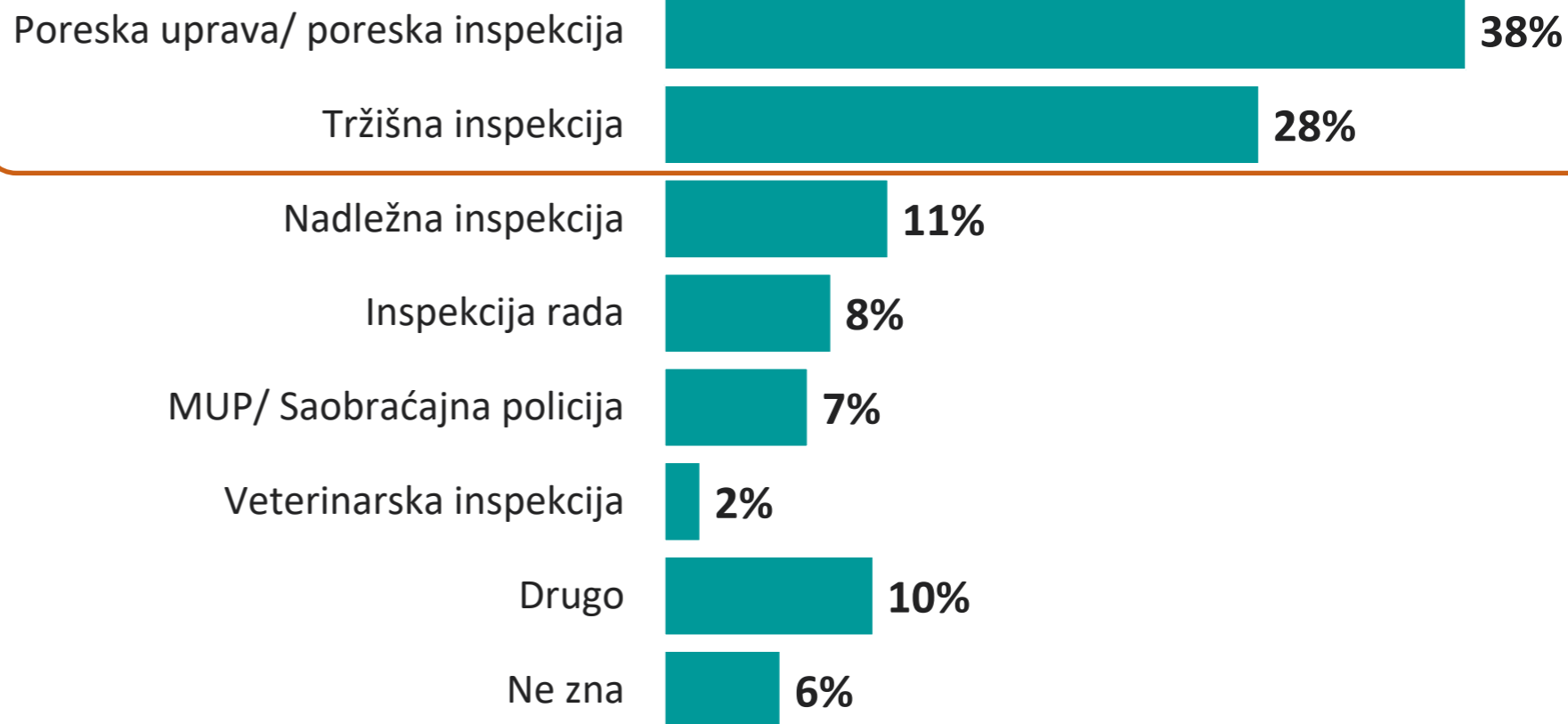
Tek svaki treći privrednik ističe da bi prijavio firmu koja posluje u sivoj zoni nadležnim organima (što je sličan rezultat kao prethodne godine), a to bi pre svega bila poreska a potom tržišna inspekcija.

**PROCENAT PREDUZEĆA KOJI BI
PRIJAVILI FIRMU KOJA POSLUJE U
SIVOJ ZONI**

Baza: Ukupna ciljna populacija

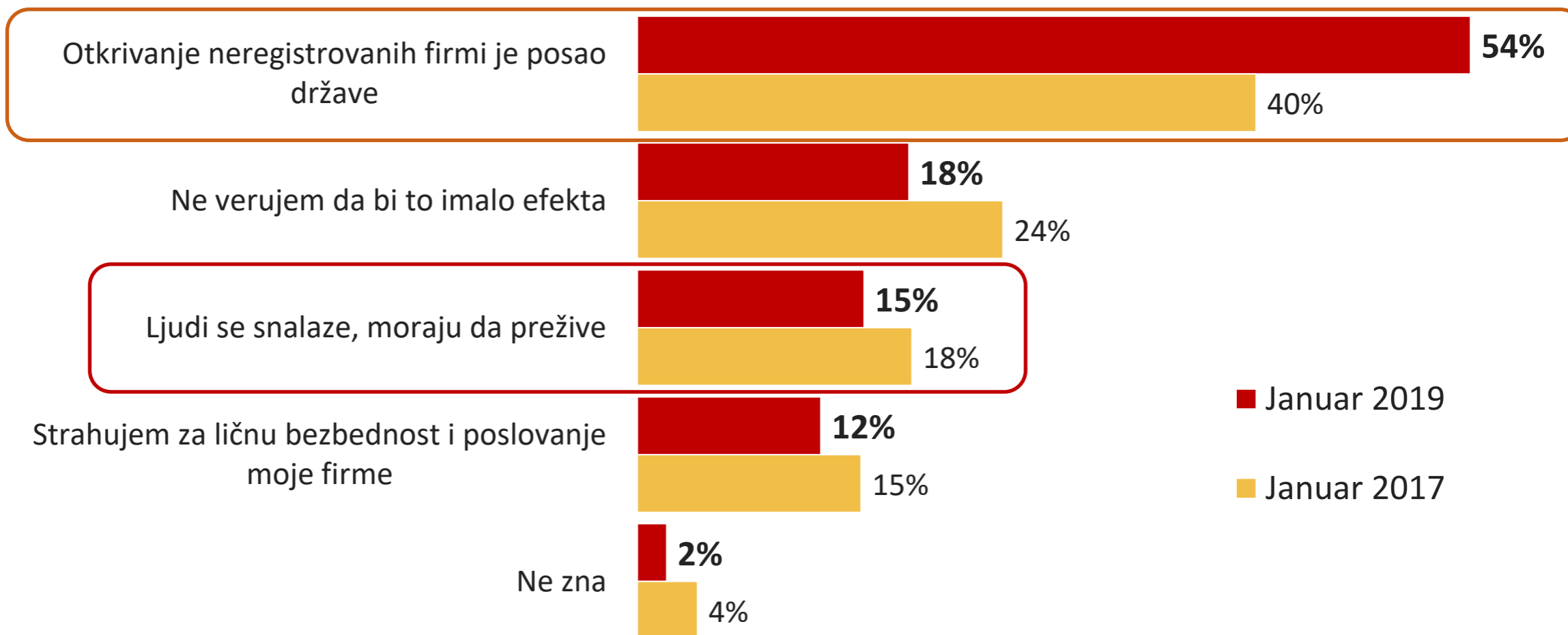
Institucija / inspekcija kojoj bi prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni

*Kojoj konkretno instituciji / inspekciji biste prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni?
(Baza: Oni koji bi prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni nadležnim organima)*

RAZLOZI ZA NEPRIJAVLJIVANJE FIRMI KOJE POSLUJU U SIVOJ ZONI

Skoro dve trećine privrednika ističe da ne bi prijavili firmu koja posluje u sivoj zoni i to pre svega jer veruju da je to posao države.

■ Januar 2019
■ Januar 2017

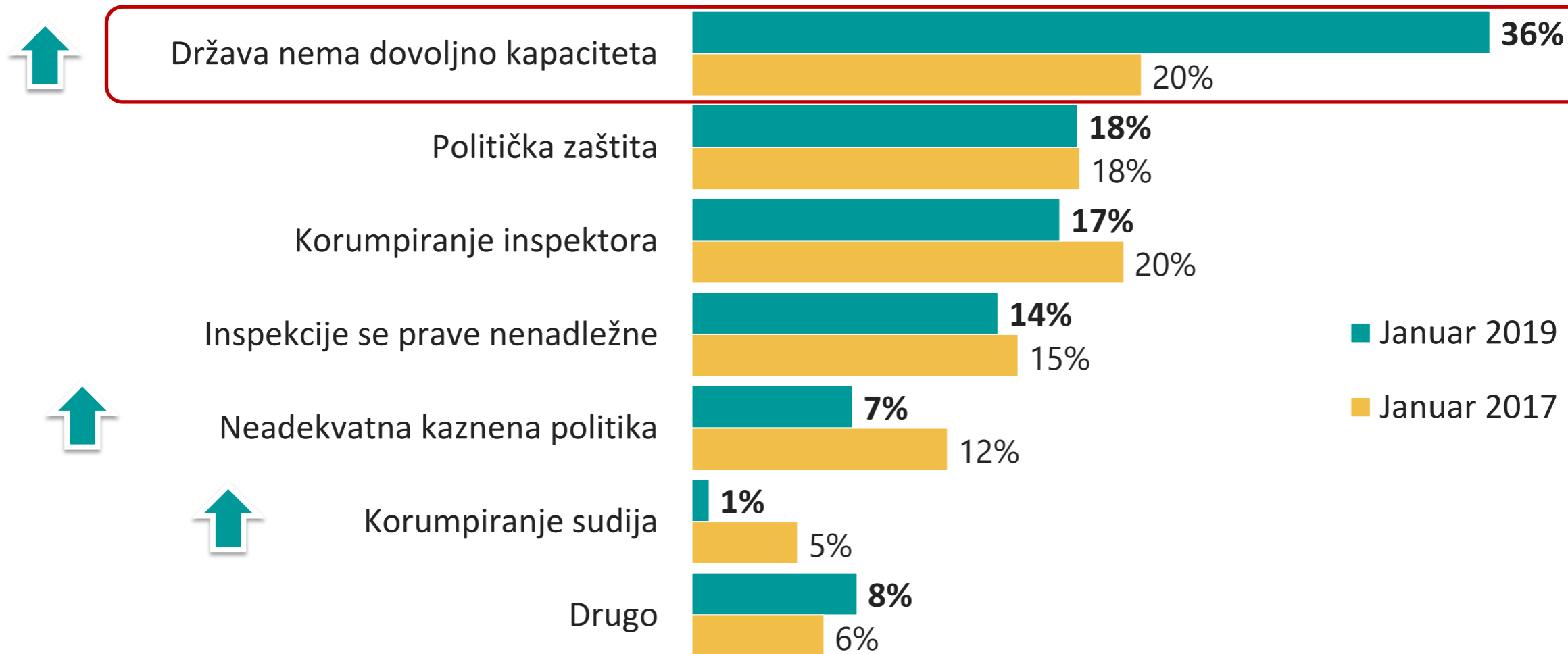
Zašto ne biste prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni?

(Baza: Oni koji ne bi prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni nadležnim organima)

Baza: Ukupna ciljna populacija

ZAŠTO DRŽAVA TOLERIŠE POSLOVANJE U SIVOJ ZONI

Svaki treći predstavnik privrede ističe nedovoljne kapacitete države kao objašnjenje za nesmetano poslovanje neregistrovanih firmi van zakona, što je znatno češće u odnosu na januar 2017. godine.

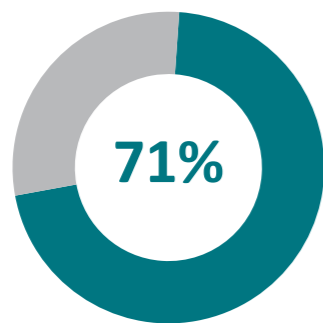

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Šta mislite, kako neregistrovanim firmama uspeva da ostanu van radara državnih organa i nesmetano posluju van zakona?

PODSTICAJNE MERE ZA LEGALNO POSLOVANJE

Sedam od deset privrednika navodi da je upoznato sa početkom primene mere oslobođenja početnika u poslovanju od plaćanja poreza i doprinosa, a preko 4/5 veruje da će ova mera imati efekta u većoj ili manjoj meri.

PROCENAT PREDUZEĆA UPOZNATIH SA MEROM PORESKOG OSLOBOĐENJA POČETNIKA

Znatno manji procenat privrednika iz južne i istočne Srbije ističe da je upoznato sa novom merom poreskog oslobođenja početnika

Baza: Ukupna ciljna populacija

Da, verujem da će podstaći privredne subjekte da registruju svoju firmu/preduzetničku radnju

26%

Verujem da će podstaći samo pojedine privredne subjekte da registruju svoju firmu/preduzetničku radnju

61%

Ne verujem da će podstaći privredne subjekte da registruju svoju firmu/preduzetničku radnju

12%

*Da li ste upoznati sa tim da je počela primena mere oslobođenja početnika u poslovanju od plaćanja poreza na zarade i doprinose za obavezno socijalno osiguranje u prvih godinu dana?
Da li smatrate da će ova mera delovati podsticajno na privredne subjekte koji trenutno nisu registrovani ili one koji razmišljaju da pokrenu posao da registruju svoju firmu/ preduzetničku radnju?*

PERCEPCIJA BORBE PROTIV SIVE EKONOMIJE

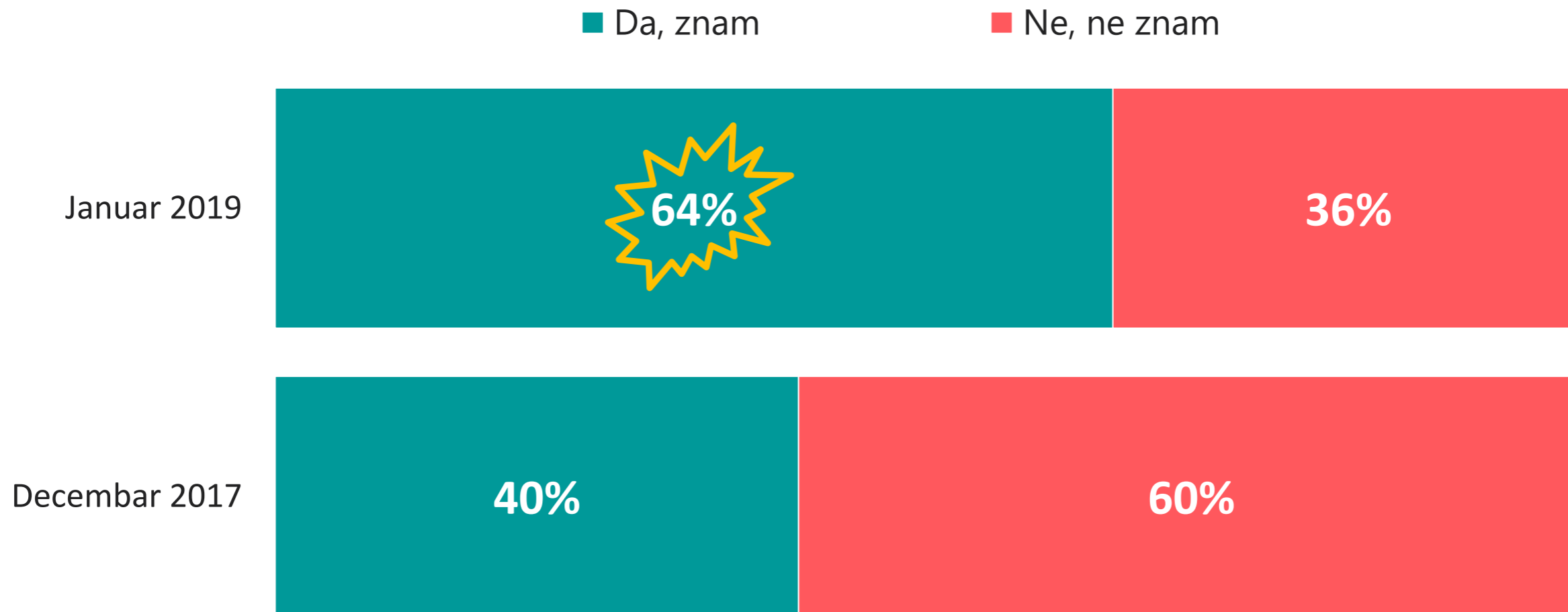
Ipsos Strategic Marketing

2017/18 GODINA BORBE PROTIV SIVE EKONOMIJE

Skoro dve trećine privrednika ističe da zna da su su 2017. i 2018. godina proglašene godinom borbe protiv Sive ekonomije, što je znatno više u odnosu na decembar 2017. godine.

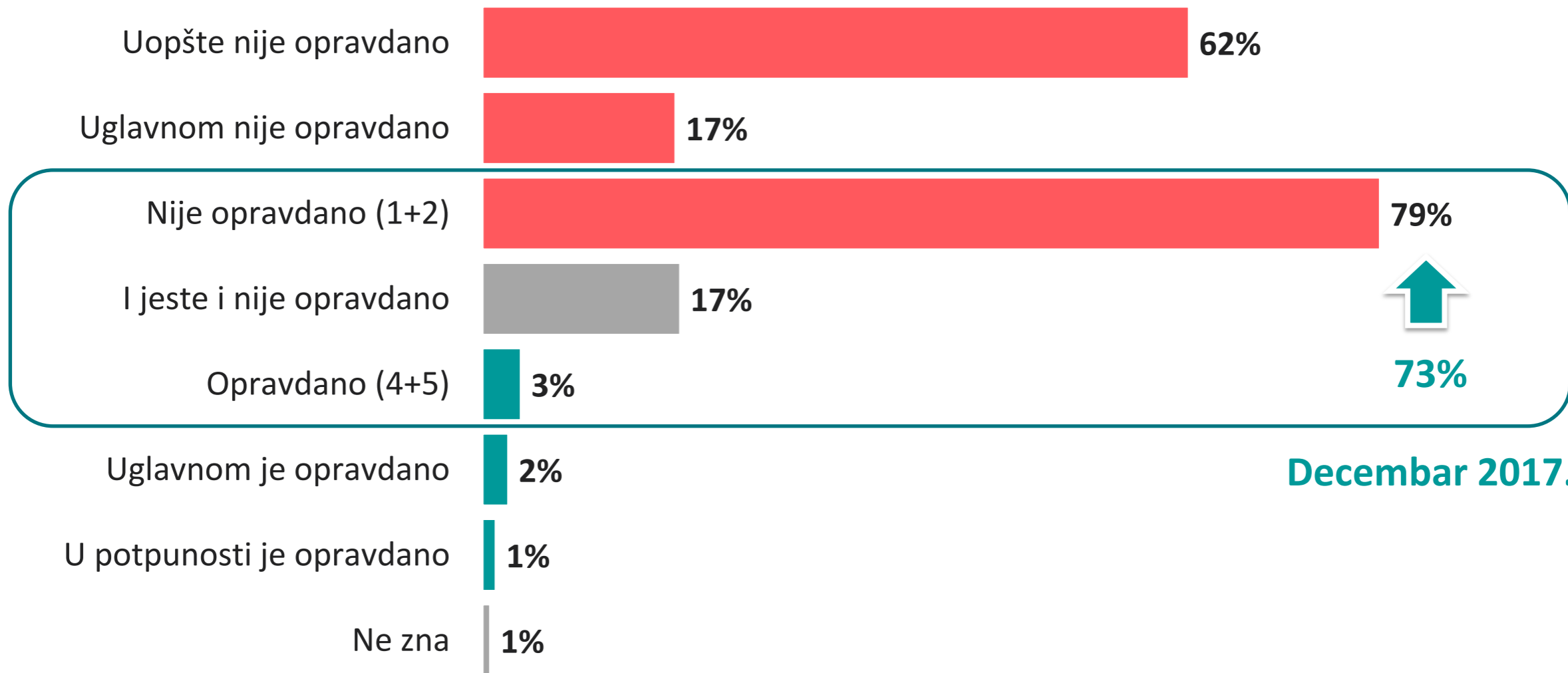

Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li znate da su 2017. i 2018. godina proglašene godinom borbe protiv Sive ekonomije?

OPRAVDANOST POSLOVANJA U SIVOJ ZONI

Četiri od pet prestavnika privrede ističe da poslovanje u sivoj zoni nije opravdano, dok malo manje od petine navodi da i jeste i nije opravdano, a svega 3% veruje da je poslovanje u sivoj zoni opravdano.

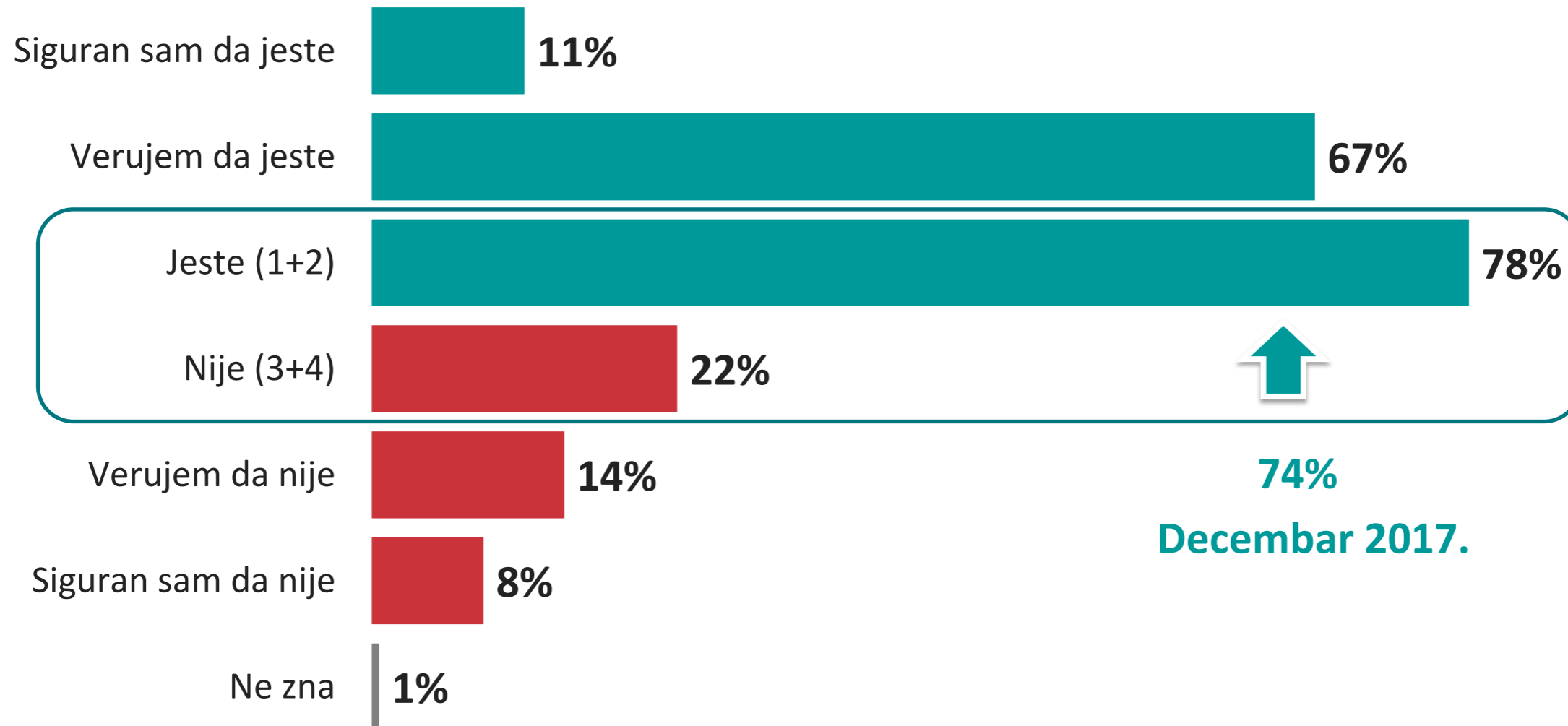

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kakav je Vaš stav u pogledu opravdanosti poslovanja u sivoj zoni?

ODLUČNOST DRŽAVE U BORBI PROTIV SIVE EKONOMIJE

Preko tri četvrtine predstavnika privrede veruje da je država odlučna u borbi protiv sive ekonomije, što predstavlja blagi porast u odnosu na decembar 2017.

Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li mislite da je država odlučna u borbi protiv sive ekonomije?